

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus LXVIII. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

FASCICULUS LXVIII.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 6. lib. 1. Machabeorum, in quo describitur Antiochi fuga, Juda Victoria de Eupatore, Eleazari gloriosa mors, sub elephante à se occiso.

N. 420. Considera: **D**iabolum nos tentationibus impugnatum imitari hostes Israëlitarum, qui ut refert S. Scriptura capite cit. struxerant insidias, exercitum taliter dividendò, ut pars iret per montes excelsos, altera per loca humilia, & irent caute & ordinate. v. 40. ita Diabolus suis utitur insidiis teste S. Leone Serm. 7. de Nativit. Dom. dicente: omnium discutit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus, & ibi causas querit nocendi, ubi quemlibet viderit studiosius occupari. Hinc aciem suam ita instruit, ut quosdam impugnet ab alto, alios è profundo. Salvatorem, humilitatis amatorem oppugnaturus, ei vallem objecit; non ut inde per superbiam ascenderet ad Astra, sed per temeritatem caderet deorsum. Econtra de Protoparentibus nostris triumphaturus, eis sublimem Divinitatis montem opposuit asserens: eritis sicut Dii. Exploraverat prius innatum eis genium, alta sapientem. Obviavit olim S. Macario Dæmonum aliquis, multa portans vitreâ vascula, quem interrogavit Macarius, quid rerum ageret, & quo locorum tenderet? responso tulit: ire se ad fratrum cellas, ut vasa hæc monachis deferat, cujuslibet gustui accommodas oblaturus illecebras, quibus illos tanquam per insidias ad lapsum inducat. S. Anton. de Padua se reflectens supra id, quod Salvator meminit de Dæmone expulso dicens: ambulare illum per loca inaquosa &c. inquit: Diabolus primò terram, id est mentem hominis circuit, id est subtiliter disquirit, cui vitio sit magis applicabilis? & postea eam perambulatur, quia secundum quod viderit aliquem vincibilem, eum tentat. Hinc instar Catilenæ se gerit, qui Romanam Rempublicam gravissimâ conjuratione debellaturus: ut haberet sui consilii exsecutores, omnium Senatorum animos exploravit, & hoc tandem multò conamine adeptus, super-

superbis Dignitates, avaris thesauros, carnalibus & lascivis voluptates promisit. Sicut homo sylvam excissurus, si ferrum habeat, quod caret manubriò, cassò defudabit labore, etsi maximum impendat: sin autem vel modicum Sylva illa præbeat lignum, quod manubrii locò deserviat, hoc unicum sufficiet magnæ lignorum stragi, paulatim inferendæ. Haud aliter sagacissimus Dæmon nobiscum agit: quando in nobis nihil reperit prævæ inclinationis, contra nos ferrum stringit, manubriò & virtute nocendi carens: at ubi vel parvum ad certa peccata appetitum expiscatur, habebit brevi fortissima arma, quæ fortiter nos impugnet, & vincat. Quare S. August. de Dæmonum tentationibus discurrens ait: Illos in tantum contra nos prævalere, in quantum prævaleant in nobis effrenes concupiscentiæ. Monet ergò Apostolus Ephes. 4. *nolite dare locum Diabolo.* Uti hasta, quæ in mollem clypeum incidit, eum penetrat, etiam tectum corpus vulnerans; sin verò in durum incidit, retroacta læsione caret: ita usucenit in anima teste S. Chrysof. in Psal. 9. *mollem & delicatam si repererit, tela Diabolus insigit.* Cùm ventus aream sufflat, paleam secum aufert, triticò remanente. Causam hujus non dixeris ventum, sed paleæ levitatem: nî enim Judæ malitia lubens admisisset, quod explorator Dæmon in cor ejus immisit, nunquam tam enorme crimen commisisset. Quare Christiane Lector: de hoste infernali victoriam reportaturus, contra te ipsum stringe ferrum mortificationis, passiones & inordinatos appetitus suppressens, ut sic Dæmoni occasionem auferas te impugnandi. Imiteris Eleazarum: concupiscentiæ, contra te instar elephantis maximi insurgentis, intima rimare viscera. Hanc bestiam debellans, si morientur commoriaris in corpore, vives in anima.

Doctrina 2.

Desumpta ex cap. 7. & 8. lib. 1. Machabaorum, in quibus describitur novum bellum Judæ per Nicanorem motum, sed victoria penes Judam stante. Romanorum potentia, concordia, & fœdus à Juda cum illis initum.

Considera: Judam Machabæum jam sæpius per Duces Demetrii in- N.421.
vasum, & hiscè hostibûs abactis, impetu adhuc fortiori à
Cccc 2 Ni.

Nicanore invadendum : adèd infracti exstitisse animi , ut victoriam jam ante pugnam audiretur cantare. At quæres : undenam tantus Judæ creverit animus ? tanta unde ei venerit fiducia ? respondet Sacer textus v: 38. capitis 7. Judam blasphemias à Nicanore in Cœlum jaëtas Deo objecisse , non dubium : fore , ut iisdem permotus , ultricem manum stringat in blasphemantem ; *qui enim in altum mittit lapidem (puta blasphemiam) super caput ejus cadet. Eccles. 27.* viva quasi in imagine circumferebat Judas supplicium illud , quod Rex Senacherib lib. 4. Reg. cap. 19. ob blasphemias contra Deum effusas dedit , centum octoginta quinque millia militum unâ nocte ab Angelo occisa reperiens. Lata est Levit. 24. sententia supremi Judicis : *homo , qui maledixerit Deo suo , portabit peccatum , & qui blasphemaverit Nomen Domini morte moriatur.* S. Greg. M. lib. 4. Dialog. refert : puerum adhuc quinquennem in paterno gremio blasphemantem , à Dæmone abreptum , nunquam ultrâ visum esse : & Cantipratanus refert : Simonem de Cornaio Doctorem Parisiensem celeberrimum in publico foro ausum dicere : tres exstitisse Impostores , qui mundo illuserint universo : Moysen , Christum , & Machometem , quorum primus Judæos , alter Christianos , tertius Saracenos infatuârît , subito oculis retortis emisisse mugitum , & per epilepsiam elisum in terram , tertîâ abinde die miserimâ morte obiisse , nonnisi concubinam suam nominare valentem. Optimè ergo de blasphemis cecinit regius Propheta Psal. 39. *Gladius eorum intret in corda ipsorum.* Nec mirandum : quòd Deus aliàs ad puniendum gravissima crimina lentas habens manus , tam celerem vindictam inferat blasphemis ; si perpendamus , blasphemiam scelus esse ceteris omnibûs longè majus , utpote immediatè oppositum divinæ Bonitati. *Omnia alia peccata , inquit S. Bernardus tom. 4. Serm. 32. videntur procedere partim ex fragilitate natura humana , partim ex ignorantia : sed illud peccatum blasphemia procedit ex malitia ; & quânto est major Persona offensa , tantò major est culpa , & plus crescit malitia culpa , & sic blasphemia in se continet majorem malitiam aliis peccatis . & nullum est peccatum , quod in se habeat tantam iniquitatem , sicut blasphemia.* Est sanè illa tam enorme crimen : ut etiam creaturæ insensibiles illud inultum perpeti nequeant. Cùm Genève Losanam (ut memorat Drexelius) iter faceret Hæreticus cum Catholico , & iste exortâ tempestate Cœloque tonante signum S. Crucis fronti imprimeret : ille verò id cernens ridenti ore quæreret :
abige-

abigeretnè muscas? illico sensit blasphemix suæ indignans elementum; dum fulmine percussus in cineres resedit, catholicò nequidquam læsò. Tam fortibùs argumentis convictus frenum utique impons lingua Christiane Lector, ne unquam in verbum resolvatur, divino Nomini injuriosum.

Considera porrò insigne illud Encomium, quod Sacra Scriptura cap. 8. de Romanis, eò tempore Ethnicis deponit, scribens de illis: *Et non est invidia neque zelus inter illos.* O si Christiana Roma, aut quævis civitas Romano Catholica sibi tale vindicaret Encomium, quam arcta Societas, quam fervens Charitas & inde nata felicitas inter cives ejus floreret. Sed proh dolor atque pudor! quod Scriptura laudat in Ethnicis, hoc vituperare cogitur in Christianis, quos inter frequentius nihil, quàm zelus & contentio, atque alia inde nasci solita crimina: cum tamen eorum auribus tam crebrò insonent verba hortantis Apostoli: *deponentes omnem malitiam & invidiam &c.*

Doctrina 3.

Desumpta ex cap. 9. lib. 1. Machabaorum, in quo describitur: quomodo Judæi sub Jonatha successore Judæ in silentio habitantes considerenter, iterum cœperint oppugnari.

Considera: **D**æmones, piorum hominum juratos hostes, nullò tempore contra eos magis insurgere, quàm eò, quò student silentio; utpote qui probè nòrunt, silentium esse omnium virtutum matrem & custodem. Testis est S. Bernardus, qui ait Epist. 89. *Ubi silentium, ibi Cælum.* Confirmat hoc S. Joannes Apocal. 8. dicens: factum esse silentium in Cælo. Id autem cum Lucifer non tenuerit elatâ voce exclamans: *super Astra exaltabo Solium meum, similis ero Altissimo.* Cum ingenti Sociorum confabulantium & conspirantium turba projectus est in locum, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat, & miserrimæ ululantium voces inconditiquè audiuntur clamores. Creaverat Supremus rerum omnium Conditor Protoperentes nostros in statu Innocentiæ, & originalis Justitiæ veste eos induerat, ponendos aliquando in Paradiso cœlesti, nullâ præviâ morte, nî divino rebelles se monstrarent mandato. Erat hoc compertum

serpenti astutissimo; & hinc totus in eo occupabatur, ut modum inveniret, quò eos de felicissimo hoc statu in extremum miseræ barathrum ad se traheret. Et hem! dum Evæ silentii fractionem suadet, & persuadet, suò potitur votò. *Ideò Eva lapsa est*, asserit S. Ambros. lib. 1. de off. *quia locuta est viro, quod non audierat à Domino suo: si Eva clausa fuisset janua, nec Adam deceptus fuisset.* Hanc autem protoparentum nostrorum & totiùs Posteritatis ruinam reparaturus secundus Adam Christus Dominus, ex Virgine silentii tenacissima natus est eò tempore, quò silentium tenebant omnia. Ad hæc instar Agni coram tondentibus se totâ Passione obmutuit, non aperiens os suum. Seraphicus Franciscus Salvatoris sui silentium imitaturus, iussit fratres suos eidem servando tantâ vigilantia incumbere, quasi Cœnobium meram abiisset in solitudinem. S. Thomas Aquinas teste *Suriò in vita ejus*, hac quoque in virtute Christi æmulus *mutui bovis* cognomen, sed non inglorius, obtinuit. Agatho Abbas totò trienniò lapidem ori impositum gerebat, ne silentio monastico foret unquam injurius. Noverant hi Sancti: supremum Christianæ perfectionis apicem à Jacobo Apostolo in sedula linguæ custodia situm esse, qui ait: *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* De Sponsa, quæ Christianæ animæ perfectionem assecutæ, typus est, inquit Sponsus Cantic. 4. *Sicut vitta cocinea labia tua.* Ut autem vittâ utitur homo ad constringendos crines, ne dissolutè diffuant, ita virtuti & perfectioni Christianæ deditus labia ligat, & ea cohibet, ne in mala & inutilia prorumpant verba. *Qui custodit os suum, custodit animam suam.* Proverb. 13. Regius Propheta, qui ingentem variarum virtutum cumulum collegerat, ne quid ex eo perderet fervidâ oratione poscit Psal. 140. *pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantie labiis meis &c.* S. Mater Ecclesia primas inter preces horarias illud à Sacris Personis peti vult: *linguam refrenans temperet.* Quasi certa, silentii studium fortissimam esse contra vitia diurna armaturam, & homines eò propius perfectioni accessuros, quò minus à servando recesserint silentio. Quare si successu temporis in locis Deo sacratis, puta in Cœnobiis, non nihil cœpisset remitti disciplina, Illi, quibus reformatio incubuit, non invenère remedium aptius, quàm silentium exactè introducendum: ut nempe ex cujus neglectu videbatur ruisse Religio, ex illius stricta observantia denuò resurgeret. Sic Cornel. à Lapide in caput 58. Isaia super verba: *Septem circumdedit ei.* Profitetur: S. Romualdum Camaldulensium Insti-

Institutorem, ad reformationem juxta Regulam sanctiss. Patris nostri faciendam, non efficacius scivisse remedium, ipsa strictiori observantia silentii: hanc enim obtenta quid aliud necesse est sequi, nisi illud Thren 3. dictum à Propheta: *prestolatur homo in silentio salutare Dei.* Habendo videlicet exactam rationem temporis, vivendo ad amissim sui instituti, excludendo omnem otiositatem, evitandò distractiones & dissolutionem morum. Erat adhuc recollectus in oratione tam vocali quàm mentali, fervidus in suis functionibus, custoditus in sensibus, in omni opere præmeditatus, & mente in Deum frequenter raptus. Hæc præconia, de silentio & linguæ custodia nunc dicta, Christiane Lector tuo cordi imprime & si tibi cordi est animæ tuæ perfectio, huic virtuti præ cæteris stude, vitiorum omnium, te impugnare præsumendum, Victor futurus.

Doctrina 4.

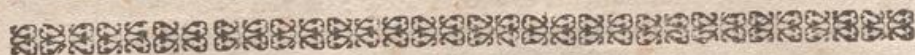
Desumpta ex cap. 10. & 11. lib. I. Machabeorum, in quibus describitur, quomodo Judaorum societatem & adjutorium omnimodò Demetrius & Alexander quaesierint.

Considera: **S**I hominum terrestrium amicitia & fœdera tam avidè N. 423. quærentur, ut eorum auxiliò hostium impetus reprimantur: quanto magis oporteat fœdera & amicitiam quærere eorum, qui eò fortiores sunt, quò propinquiores Deo, & de quibus asserit S. Ambros. lib. 6. de Abraham. *Illorum nos fides servat, Justitia ab excidio defendit.* Periisset universus orbis triplici percussus telò, nisi Virgo beatissima cum SS. Dominico & Francisco suis suffragiis retinissent ulttricem Dei manum. In Provincia Valeriæ Monachi à Longobardis irruentibus invasi, fugièntes ad sepulchrum Patroni sui Equitii, & precibus ibidem vix fufis adfuit illis adjutrix è Cœlo manus, quæ Dæmonibus copiam fecit, hostium corpora obsidendi, ut testatur S. Greg. M. lib. 1. Dialog. c. 4. cum Treviris gravissima lues grassaretur S. Nicetus Civitatis illius Episcopus ad SS. Patronos Eucharium & Maximum sese calidis precibus convertens, nocte horridum audivit fragorem additâ voce: *Discedamus ab urbe, eò quòd ad unam portam urbis S. Eucharium ad alteram Maximus vigilent: in medio autem perambulet Nicetus.* Hinc optimè ad nostrum scribit propositum S. Basil. Homil. 20. in quadra.

quadraginta Martyres : paratum hinc est Christianis auxilium , videlicet Martyrum exercitus triumphantium , Chorus laudantium Deum &c. Hi sunt illi , qui nobis certam promittunt assistentiam , dicentes cum Petro 2. Epist. c. 1. *dabo autem operam , & frequenter vos habere post obitum meum.* Hi sunt , quos moriturus Jacob super filios & Nepotes suos voluit invocari , asserens : *invocetur nomen meum , nomina quoque Patrum meorum , Abraham & Isaac.* Hi sunt , de quibus in Baruch Propheta legitur cap. 3. *Domine omnipotens ; audi nunc orationem mortuorum Israël , & filiorum ipsorum.* Hi sunt , de quibus 1. Thessal. 2. ait Apostolus : *quæ est spes nostra.* Porrò vanâ curâ tanguntur illi , qui Novatorum mores & Doctrinam secuti asserunt : Sanctos auribus carere , quæ percipiant clamantium ad se voces , carere oculis , quibus clientum suorum intueantur miseras & necessitates. Dico enim : illos talibus esse instructos auribus & oculis , qualibus instructos esse Angelos testatur ipse Christus , dicens de his : quòd majori gaudiò sint afficiendi super penitentia unius peccatoris , quàm super nonaginta novem justis. Et quis ambigit : divinam claritatem eis speculi locò servire , omnia representantis , quæ eos concernunt ? si enim Paulus Cælum , & in Cælo Christum triumphantem habuit spectandum constitutus in terra : cur non etiam Sancti à corporeis impedimentis soliti cernant supplicum suorum clientum necessitates ? taceo Concil. Autoritates , SS. PP. testimonia , in Polemicis meis joco - seriis adducta. Non enim id mihi nunc negotii est , ut in arena contra Novatores decertem. Tuam Christiane Catholice Lector fiduciam , quam fovisti hucusque erga Sanctos , novò zelò inflammare contendo , qui propriâ forsan experienciâ hætenus didicisti , verisimile esse : quæ succinctò calamò probavi. Nec habet devotus Sanctorum famulus , ut vel à longè metuat , injuriosum se fore Deo tali cultu : nam injuriam non infert Principi , qui primos ejus Ministros accedit , ut precibus eorum suffutur , suorum votorum compos à Principe recedat , ipso Deo hortante Job cap. 42. *ite ad servum meum Job , & offerte Holocaustum pro vobis : Job autem servus meus orabit pro vobis.* Age ergo fidelis anima : spem , quam in Sanctorum præsidio collocas , fervidis precibus contestare piacquè vitâ : *habet vim , & quidem maximam ,* inquit S. Chrysost. homil. 5. in Matth. *orationes fidelium ; sed tunc profectò , cum nos quoque id ipsum per penitentiam postulamus , & ad studia meliora confugimus.* Caterùm noli ingritudinem eorum imitari , qui in adversis auxiliò Sanctorum adjuti,

adjuti, in prosperis beneficii obliviscuntur accepti, se gerentes instar Demetrii, Judæis (ut testatur cap. 11.) ingratiissimi.

FASCICULUS LXIX.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 12. & 13. lib. 1. Machabaorum, in quo describitur: fœdus & amicitia Judeorum cum Romanis & Spartanis renovata. Tryphoni simulata amicitia & inde orta Jonatha captivitas, obsides Tryphoni missi, occisi.

Considera: **M**iram veræ & falsæ amicitiae antithesin, quam caput N. 424.
duodecimum hîc exponit. Vera amicitia florebat Romanos inter & Judæos, utpote talis, quæ (licet plurima fluxerint tempora, durantibus quibus litterale colloquium inter illas Gentes cessaverat) illa tamen nequaquam inde deleta est. Quare S. Ambros. de vera amicitia loquens lib. Off. ait: *amicitia, quæ desinere potuit, nunquam fuit vera.* Giraldus Lilius teste Engelgrav. emblem. 45. p. 2. veram amicitiam hâc depinxit figurâ: stabat juvenis tectò capite, tunicâ rudî indutus, in sua fimbria depictum deferens: *vita & mors.* In fronte: *æstas & hyems.* Erat ei latus apertum, digitusque cordi intentus cum hoc epigraphe: *longè & propè.* Præsignabat ergo *flos juventutis*, amicitiam semper florentem. *Nudum caput*, amici bonum ab amico semper querendum. *Rudis tunica* laborum tolerantiam. *Mors & vita* societatem, nullò casu interrumpendam. *Æstas & hyems* prospera & adversa. *Latus apertum* candorem animi. *Cor patens* sincerum affectum amoremque. *Longè & propè* constantiam ubique locorum servatam. Verum amicum se probaverat Archangelus Raphaël juvenis speciem indutus: nec enim unicò momentò liquit latus junioris Tobia; sed quem sanum duxerat paterna è domo, hunc sanum quoque reduxit, à millenis conservatum periculis, & di-

D d d

viti